

تحقق پذیری هویت اسلامی در آثار معماری

عبدالحمید نقره کار^{۱*}، محمدمنان رئیسی^۲

^۱ دانشیار دانشکده معماری و شهرسازی دانشگاه علم و صنعت ایران

^۲ دانشجوی دکترای معماری دانشگاه علم و صنعت ایران

تاریخ پذیرش: ۹۱/۲/۱۵

تاریخ دریافت: ۹۰/۱۱/۲

چکیده

موضوع کمیّت و کیفیت تجلی هویت اسلامی در معماری دوران اسلامی از مباحثی است که پیرامون آن افتراق نظر زیادی میان اندیشه‌مندان وجود دارد. برخی به بازتاب حداکثری محتوای اسلامی در آثار معماری این دوره اعتقاد دارند. در مقابل، برخی دیگر انعکاس حداقلی هویت اسلامی و نفی وجود هر نوع رابطه بین محتوای دین و این آثار را بیان می‌کنند. در این مقاله نظریه سومی در این خصوص ارائه می‌گردد که اساس آن، اعتقاد به تجلی نسبی محتوا و هویت اسلامی در صورت و کالبد معماری دوره اسلامی به عنوان اصلی منطقی است. مقاله، این اصل بنیادی را مطرح می‌نماید که اسلام به عنوان مکتبی فکری و اعتقادی، حقایق مفهومی را در حوزه هنر مطرح کرده که در ایده‌ها و ایده‌آل‌های هنرمندان و معماران انعکاس یافته است. این حقایق بنیادی و ثابت می‌توانند طی فرایندی معین با اجتهاد خلاقانه هنرمندان در هزاران پدیده به صورت نسبی تجلی نمایند. در این مقاله، ضمن اتخاذ رویکردی تاریخی - تفسیری، با بهره‌گیری توأمان از روش استدلالی - منطقی و بر پایه متون مستند دینی به اثبات این مدعا خواهیم پرداخت. پایه اساسی در اثبات این نظریه، اصل تفکیک گزاره‌های نظری، عملی و مصادیق در حکمت اسلامی است که تبیین خواهد شد.

واژگان کلیدی: هویت اسلامی، معماری دوران اسلامی، حکمت نظری، حکمت عملی، حق‌مداری، عدالت‌مداری.

Realization of Islamic Identity in Architectural Works

Abdolhamid Noghrekar

Associate Prof, Faculty of Architecture and Urban Development, Iran University of Science and Technology

Mohammad Manan Raeisi

Ph.D. Student of Architecture, Iran University of Science and Technology

Abstract:

The subject of quality and quantity of manifestation of Islamic identity in the architecture of Islamic era is one of the topics around which there are many diverse views among thinkers. Some scholars believe in the maximum reflection of Islamic contents in the architectural works of this age. Oppositely, some others thinkers express the minimum reflection of Islamic identity and deny the existence of any kind of relation between the contents of religion and these works. In this article, a third standpoint is presented on this topic, upon which, the belief in relative manifestation of Islamic content and identity in form and body of architecture of Islamic age is a logical principle. The article puts forth this basic principle that Islam as an intellectual and ideological school of thought has put forth certain conceptual facts on the domain of art which is reflected in the ideas and ideals of artists and architects. These basic and fixed facts can appear in thousands of phenomena in a relative form through a certain process with the creative effort of artists. In this article, while adopting a historical-interpretive approach, and joint utilization of reasoning-logical method and based on religious documented texts, this claim will be proved. The basic pillar in proving this hypothesis, is the principle of detachment of theoretical, practical phrases and examples in the Islamic wisdom which will be elaborated.

Keywords: Islamic Identity, Architecture of Islamic Ages, Theoretical Wisdom, Practical Wisdom, Truth-oriented Attitude, Justice-centered Attitude.